

2006 M. ANGLŲ KALBOS

MOKYKLINIO BRANDOS EGZAMINO REZULTATŲ

KOKYBINĖ ANALIZĖ

N. Burneikaitė, R. Juknevičienė

Įvadas

Analizės tikslai ir uždaviniai

2006 m. mokyklinio anglų kalbos egzamino rezultatų kokybine analize siekiama:

- pateikti egzamino užduočių specifikacijas,
- aprašyti, kokie mokinių gebėjimai buvo tikrinami,
- aptarti mokinių pasiekimus,
- teikti rekomendacijas mokytojams ir užduočių rengėjams.

Medžiaga ir šaltiniai

Kokybinei analizei naudota 400 atsitiktinai parinktų egzamino darbų bei statistinė egzamino rezultatų analizė. Atliekant analizę remtasi ir kitais šaltiniais, kurių sąrašas pateikiamas pabaigoje.

Analizės struktūra

Kokybinė analizė skirstoma į tokias dalis:

1. Klausymo testo rezultatų analizė;
2. Skaitymo testo rezultatų analizė;
3. Kalbos vartojimo testo rezultatų analizė;
4. Rašymo testo rezultatų analizė;
5. Bendrosios išvados ir rekomendacijos.

1. Klausymo testo rezultatų analizė

Klausymo testo specifikacija

Testo lygis

Klausymo gebėjimų tikrinimo užduotys atitinka Bendrosiose programose ir išsilavinimo standartuose numatytus bendrojo kurso sakinio teksto supratimo pasiekimų reikalavimus, kurie orientuojami į Europos Tarybos nustatytą kalbos mokėjimo lygį „Slenkstis“ (B1).

Testo formatas

Klausymo testas sudarytas iš trijų dalių. Kiekvieną dalį sudaro įrašytas tekstas ir sakinio teksto supratimo užduotis.

Tekstų ilgis

Klausymo testo trukmė yra 25 minutės. Visų trijų tekstų klausomasi po du kartus.

Punktų skaičius. Taškų skaičius

Klausymo teste yra 21 punktai. Maksimalus surenkamų taškų skaičius – 30.

- 1 užduotyje – 6 punktai, 6 taškai.
- 2 užduotyje – 9 punktai, 18 taškų (punkto svoris – 2 taškai).
- 3 užduotyje – 6 punktai, 6 taškai.

Tekstų tipai ir žanrai

1 užduotis – mišraus tipo tekstas su aprašymo ir samprotavimo elementais; informacinė pažintinė radijo laida / pranešimas.

2 užduotis – mišraus tipo tekstas su aprašymo ir pasakojimo elementais; informacinė pažintinė radijo laida / pranešimas.

3 užduotis – mišraus tipo tekstas su aprašymo ir informavimo / aiškinimo elementais; pranešimas su nurodymais ir instrukcijomis.

Tikrinami gebėjimai

1 užduotis – suprasti pagrindinę mintį; suprasti reikšmingesnes detales.

2 užduotis – suprasti reikšmingesnes detales; išskirti specifinę informaciją; taikyti globalaus ir selektyviojo klausymo būdu gautą informaciją komunikaciniais tikslais.

3 užduotis – suprasti pagrindinę mintį; suprasti reikšmingesnes detales.

Užduočių tipai

1 užduotis – uždarojo tipo: pažymėti reikiamą atsakymą iš keleto pateiktųjų.

2 užduotis – atvirojo tipo: įrašyti į sakinius praleistus žodžius.

3 užduotis – uždarojo tipo: pažymėti teksto turinį atitinkančius ir neatitinkančius teiginius.

Tekstų temos

1 užduotis – jaunimo gyvenimas (laisvalaikis, darbas ir mokymasis); kultūra ir menas (teatras).

2 užduotis – šiuolaikinės informacijos priemonės (radijas, spauda).

3 užduotis – jaunimo gyvenimas (darbas).

Vertinimas

Atvirojo tipo užduočių vertinimas buvo diferencijuotas: 2 taškai buvo skiriami už visiškai teisingą atsakymą, 1 taškas – už iš dalies teisingą atsakymą, kuriame yra nedidelių rašybos ar gramatikos klaidų, 0 taškų – už klaidingą atsakymą.

Klausymo testo rezultatų kokybinė analizė

Klausymo testo rezultatų vidurkis yra 14,36 taško (iš 30 galimų). Klausymo testo taškų pasiskirstymo kreivė (žr. Statistinės analizės 3 diagramą) rodo, kad dauguma mokinių turi vidutinius ir patenkinamus testu tikrintus klausymo gebėjimus. Toliau pateikiama atskirų klausymo užduočių rezultatų analizė.

Pirmoji klausymo užduotis

Statistinė analizė rodo, jog ši užduotis mokiniams buvo vidutinio sunkumo. Užduoties sunkumas – 60,33 proc., t.y. 60,33 proc. mokinių ją atliko teisingai, o tai reiškia, kad jie turi išsiugdę klausymo gebėjimus, tikrinamus šia užduotimi.

Atskirų punktų sunkumo rodikliai rodo, jog mokiniai neblogai geba suprasti pagrindinę klausomo teksto mintį ir susieti ją su užduotyje pateiktu teiginiu. Analizė rodo, jog lengvesni buvo tie punktai, kurie buvo susieti su trumpesnėmis klausomo teksto atkarpomis. Tą patvirtina ir lengviausieji šios užduoties punktai (1 ir 4 punktai). Pavyzdžiui, norint atlikti 4 punktą, reikėjo suprasti tik šią teksto dalį: *...I was attracted to this post as I thought it would be a good way to gain experience of how the theatre is run and with this insider information I wanted to voice my own opinions and those of other young people on what they think the national Theatre of Scotland should be doing...* Dauguma mokinių teisingai pažymėjo pagrindinę šios teksto atkarpos mintį išreiškiančią frazę (pasirinktį a), kadangi tekste nekalbama apie tuos dalykus, kurie nurodyti pasirinktyse b ir c.

Kur kas sunkiau mokiniams sekėsi atlikti 6 punktą (sunkumas – 37,75 proc.), kuris tikrino gebėjimą suprasti klausomo teksto mintį, kai reikia apibendrinti pateiktą informaciją ir daryti logines išvadas. 6 punkto teiginys *According to the Teatre Director, Megan and Robin should give him advice* atitiko klausomo teksto atkarpos *The only way we can be absolutely sure about that is to consult young people in order to decide what we should offer them* pagrindinę mintį. Kaip rodo statistinė analizė, nemažai daliai mokinių gana sunkiai sekėsi susieti šią mintį su punkto teiginiu. Matyt, šie mokiniai neturi pakankamos leksinės kompetencijos ir negeba pagal prasmę susieti leksinių vienetų *give advice* ir *to consult sb.*, todėl jiems buvo sunkiau atlikti šį punktą.

Apibendrinant šios užduoties rezultatus galima daryti išvadą, kad dauguma mokinių gana gerai supranta pagrindines informacinio teksto mintis bei reikšmingas detales, atskiria jas nuo nereikšmingų detalių ir susieja su užrašytais teiginiais.

Antroji klausymo užduotis

Statistinė analizė rodo, jog ši užduotis mokiniams buvo vidutiniškai sunki. Užduoties sunkumas – 35,31 proc., t.y. 35,31 proc. mokinių ją atliko teisingai. Jie turi išsiugdę šia užduotimi tikrinamus gebėjimus suprasti reikšmingesnes detales; išskirti specifinę informaciją; taikyti globalaus ir selektyviojo klausymo būdu gautą informaciją komunikaciniais tikslais.

Ši atvirojo tipo užduotis yra iš dalies integruota ir tikrino tiek recepcijos, tiek produkavimo gebėjimus. Mokiniai turėjo suprasti specifinę informaciją ir ją pritaikyti duotame lingvistiniame kontekste. Būtent integruotas užduoties pobūdis, reikalaujantis vienu metu taikyti ir recepcijos, ir produkavimo gebėjimus, lėmė jos sunkumą. Diferencijuotas užduoties vertinimas (kai už 1 punktą buvo skiriama 0, 1 arba 2 taškai) leido tiksliau pamatuoti mokinių gebėjimus ir įvertinti jų pasiekimus.

Statistinė analizė rodo, jog lengviausi buvo tie punktai, kuriuose reikėjo įrašyti žodį į tokį sintaksinį ir leksinį kontekstą, kuris labai panašus į klausomame tekste pateiktą kontekstą. Pavyzdžiui, iš įrašo teksto ... *a political quiz show, which is now in its tenth series*... reikėjo išskirti žodį *tenth* ir įrašyti jį į tokį kontekstą: *Steve's political quiz show is now in its tenth series* (2 punktas, sunkumas – 55,88 proc.). Panaši strategija galėjo būti taikoma ir 5 bei 8 punktuose, kurių sunkumas (56,00 ir 50,50 proc.) taip pat rodo, jog mokiniams neblogai sekėsi atpažinti tekste atskirą žodį ir jį perkelti į užduoties punkte pateiktą kontekstą, artimą klausomam tekstui.

Gerokai sunkesni buvo tie punktai, kuriuose pateikti lingvistiniai kontekstai skyrėsi nuo įrašo teksto tiek leksiškai, tiek sintaksiškai. Pavyzdžiui, vienas iš sunkiausių punktų (3 punktas, sunkumas – 12,88 proc.) pateikia tokį sakinį: *Steve has had interviews with key _____*. Atsakymas yra įrašo sakinyje...*As a columnist and presenter he has interviewed all the major political figures in Britain and many of his interviews made front-page news stories*.... Norint teisingai atlikti punktą, reikėjo atpažinti žodį *interview*, tekste vartojamą kaip daiktavardį ir kaip veiksmažodį, ir suprasti, kad būdvardžiai *key* yra *major* sinonimai. Statistinė analizė rodo, kad būtent tokie punktai sukėlė daugiausia sunkumų (žr. 1, 3 ar 7 punktus). Vadinasi, nemaža dalis mokinių nesugebėjo atpažinti tekste reikiamo žodžio, jeigu užduotyje pateiktas kontekstas skyrėsi nuo žodžio vartojimo konteksto įrašė. Stebina tai, kad tarptautinis ir dažnai vartojamas žodis *interview* mokiniams sukėlė supratimo sunkumų. Šis žodis priklauso tai žodžių grupei, kurie turi būti suvokiami jau A1 lygio kalbos vartotojų, o mokyklinis brandos egzaminas orientuotas į B1 kalbos mokėjimo lygį.

Pakartotinas atvirųjų užduočių vertinimas ir atsakymų kodavimas parodė, kad nemaža dalis mokinių įrašė atsakymus su nedidelėmis rašybos ar gramatikos klaidomis ir už tokius atsakymus gavo po 1 tašką (iš 2). Ypač daug tokių atsakymų rasta lengvesniuose užduoties punktuose (2 ar 8). Tuo tarpu sunkesnieji punktai gana dažnai palikti be jokio atsakymo varianto, o tai rodo, kad klausydami teksto mokiniai nesugebėjo atpažinti reikiamo žodžio ir galbūt todėl nepateikė jokio atsakymo. Dažniausiai be jokio atsakymo palikti 3 ir 7 punktai.

Taigi užduoties rezultatai rodo, kad selektyviojo klausymo ir tokio klausymo būdu gautos informacijos taikymo gebėjimai yra gana sunkiai įgyjami, todėl jų lavinimui vertėtų skirti daugiau dėmesio, juolab kad realiame gyvenime klausymo gebėjimas retai kada taikomas atsietai nuo platesnio komunikacinio konteksto.

Trečioji klausymo užduotis

Ši užduotis buvo gana lengva (sunkumas – 66,29 proc.). Tiesa, uždarojo tipo užduotyse yra tikimybė atspėti teisingą atsakymą, ir tai galėjo nulėmti gana gerus net silpnesniųjų kandidatų rezultatus.

Panašiai kaip ir pirmojoje klausymo užduotyje, lengviausi buvo tie punktai (1 punktas, sunkumas – 76,50 proc.; 3 punktas – 74,00 proc.; 5 punktas – 77,50 proc.), kuriuose duotojo teiginio teisingumą patvirtinantis tekstas buvo trumpas, o mintys išreikštos glaustai. Kur kas sunkesnis mokiniams pasirodė 2 punktas (sunkumas – 44,25 proc.), kurio teiginį kalbėtojas aptaria gerokai ilgesnėje teksto atkarpoje. Matyt, mokiniai klydo ar susipainiojo, kai kalbėtojas pirmiausia paminėjo tam tikrą aspektą, po to jį įvertino, o dar toliau pateikė papildomos informacijos. Tik viską išklausius ir apibendrinus galima buvo padaryti teisingą išvadą ir nuspręsti, ar teiginys *Assisstants get training before starting to work* yra

teisingas ar klaidingas. Klydo tie mokiniai, kurie paskubėjo pažymėti atsakymą, neapibendrinę visos informacijos.

Apskritai, visų klausymo užduočių analizė rodo, jog mokinių globaliojo supratimo gebėjimai yra geresni, kai nebūtina tiksliai suprasti atskirų leksinių vienetų reikšmių. Tuo tarpu selektyviojo supratimo gebėjimų reikalaujančios užduotys rodo, jog mokiniams gana sunkiai sekasi sakytiniame tekste atpažinti ir tiksliai suprasti atskirų leksinių vienetų reikšmes, net jeigu užduočiai atlikti svarbūs leksiniai vienetai atitinka žemesnio lygio leksinę kompetenciją, nei numato mokyklinio egzamino programa.

2. Skaitymo testo rezultatų analizė

Skaitymo testo specifikacija

Testo lygis

Skaitymo gebėjimų tikrinimo užduotys atitinka Bendrosiose programose ir išsilavinimo standartuose numatytus bendrojo kurso rašytinio teksto supratimo pasiekimų reikalavimus, kurie orientuojami į Europos Tarybos nustatytą kalbos mokėjimo lygį „Slenkstis“ (B1).

Testo formatas

Skaitymo testas sudarytas iš trijų dalių. Kiekvieną dalį sudaro rašytinis tekstas ir teksto supratimo užduotis.

Tekstų ilgis

Visų skaitymo tekstų (be užduočių) apimtis yra apie 1090 žodžių (leistina tekstų apimtis – 800–1200 žodžių).

Punktų skaičius. Taškų skaičius

Skaitymo teste yra iš viso 30 punktų.

1 užduotyje – 15 punktų, 15 taškų.

2 užduotyje – 5 punktai, 5 taškai.

3 užduotyje – 10 punktų, 10 taškų.

Laikas

Skaitymo testui egzamino programoje numatyta 50 minučių, tačiau praktiškai mokiniai savo nuožiūra gali nuspręsti, kiek laiko jie skiria šiam ir kalbos vartojimo bei rašymo testams, nes visi testai susegti į vieną sąsiuvinį ir egzamino vykdytojai neturi galimybės kontroliuoti skirtingiems testams skiriamo laiko.

Tekstų tipai ir žanrai

1 užduotis – mišraus tipo tekstas su informavimo ir samprotavimo elementais; adaptuotas publicistinis tekstas / straipsnis iš laikraščio *The Guardian*.

2 užduotis – informacinis instruktuojamasis tekstas su aiškinimo elementais; informacinis straipsnis iš žurnalo *Learning Commons*.

3 užduotis – mišraus tipo tekstas su aprašymo ir informavimo elementais; informacinis reklaminis skelbimas iš interneto tinklalapių (šaltinis nenurodytas).

Tikrinami gebėjimai

1 užduotis – suprasti esminę informaciją; suprasti pagrindinę mintį ir detales.

2 užduotis – suprasti esminę informaciją; suprasti pagrindinę mintį ir minties plėtojimo eigą.

3 užduotis – suprasti detales ir specifinę informaciją; rasti tekste reikiamą informaciją ir ją klasifikuoti.

Užduočių tipai

1 užduotis – pusiau atviro tipo: įrašyti į tekstą praleistus žodžius naudojantis žodžių sąrašu.

2 užduotis – uždarojo tipo: išdėstyti teiginius reikiama tvarka.

3 užduotis – uždarojo tipo: sieti teksto dalį su teiginiu.

Tekstų temos

- 1 užduotis – žmogus ir aplinka (aplinkos apsauga, fauna).
- 2 užduotis – jaunimo gyvenimas (mokymasis).
- 3 užduotis – jaunimo gyvenimas (laisvalaikis, sportas).

Skaitymo testo rezultatų kokybinė analizė

Skaitymo testo rezultatų vidurkis yra 15,51 taško (iš 30 galimų). Skaitymo testo taškų pasiskirstymo kreivė (žr. Statistinės analizės 4 diagramą) rodo, kas dauguma mokinių turi vidutinius ir patenkinamus testu tikrinamus skaitymo gebėjimus. Toliau pateikiama atskirų skaitymo užduočių rezultatų analizė.

Pirmoji skaitymo užduotis

Ši užduotis mokiniams buvo gana lengva (sunkumas – 40,78 proc.). Norint teisingai atlikti šią užduotį, reikėjo suvokti sakinio prasmę, išanalizuoti trūkstamo žodžio lingvistinį kontekstą, atpažinti sakinio sintaksinę struktūrą ir, nustatčius trūkstamo žodžio leksines ir gramatines ypatybes, parinkti tinkamą žodį iš pateikto žodžių sąrašo.

Mokinių darbų analizė rodo, jog daug mokinių įrašė žodžius, kurie netiko nei pagal formą, nei pagal prasmę. Pavyzdžiui, 11 punkte (sunkumas – 23,25 proc.) mokiniai klydo ir vietoj teisingo atsakymo dažnai rašė žodžius *animal* arba *protected*, nes daugeliui buvo sunku išsiaiškinti, su kuriuo iš dviejų po tarpo einančių žodžių, t.y. *wildlife* ar *trade*, reikėtų derinti trūkstamą žodį. Kai kurios klaidos rodo, jog mokiniai neatpažįsta morfologinių skirtingų kalbos dalių bruožų ir vietoje prieveiksčio įrašo pagal prasmę tinkantį, tačiau sakinio sintaksę pažeidžiantį būdvardį. Pavyzdžiui, 1 punkte dažnai vietoj reikiamo prieveiksčio *openly* daugelis įrašė *illegal*.

Mokiniai mažiau klydo atlikdami tuos punktus, kuriuose reikėjo įrašyti konkrečią reikšmę turinčius ir tipiškame kontekste vartojamus žodžius. Iš tokių punktų būtų galima paminėti 6 punktą...*one of the most... pets* (sunkumas – 67,25 proc.), kuriame reikėjo įrašyti žodį *expensive*, ir 9 punktą (sunkumas – 65,50 proc.), kuriame daugelis teisingai parinko kolokatą žodžiui *tickets* ir įrašė žodį *airline*.

Antroji skaitymo užduotis

Antrosios užduoties sunkumas – 51,00 proc., mokiniams ji buvo šiek tiek lengvesnė už pirmąją. Ji tikrino mokinių gebėjimą suprasti pagrindinę mintį ir minties plėtojimo eigą. Norint teisingai atlikti šią užduotį, reikėjo suvokti ir atskirais sakiniais reiškiamas mintis, ir tų minčių plėtotę platesniame kontekste.

Daugiausia mokinių suklydo atlikdami 3 punktą (sunkumas – 32,25 proc.), kuriame reikėjo pasirinkti teksto dalį F. Matyt, sunkumų sukėlė tai, kad teksto dalis F apibendrina visą pastraipą, o jos mintis atkartoja ir papildo pirmajame pastraipos sakinyje išsakytą mintį. Vadinasi, mokiniai nesugebėjo suvokti sąsajos tarp pagrindinės pastraipos minties (*topic sentence*) ir ją apibendrinančio sakinio (*concluding sentence*). Tai rodo, kad mokiniams sunkiau sekasi apibendrinti, jie negeba taikyti globalaus teksto supratimo strategijų. Gali būti, kad šiame punkte kai kuriuos mokinius trikdė žodžio *Once* mažiau įprasta reikšmė (= When).

Lengviausiai mokiniams sekėsi tuomet, kai trūkstamas tekstas buvo tiesioginėmis nuorodomis susijęs su šalia esančiais sakiniais. Pavyzdžiui, 4 punkte (sunkumas – 60,00 proc.) reikėjo pasirinkti tekstą E, kuriame vartojamas įvardis *Others*, nesunkiai susiejamas su prieš tai esančio sakinio įvardžiu *Some*, o frazėje *specify a time for each task* labai artimai perfrazuojama ankstesnio sakinio frazės *specific task they will be doing in each free hour* mintis.

Trečioji skaitymo užduotis

Tai lengviausioji iš visų trijų skaitymo užduočių (sunkumas – 68,75 proc.). Jos statistinė analizė rodo, jog mokiniai neblogai geba suprasti detales, surasti tekste specifinę informaciją ir ją klasifikuoti.

Lengviausi buvo tie punktai, kuriuose sąsajos tarp teksto ir teiginių buvo tiesioginės ir aiškios, pavyzdžiui, *pictures of your performance* ir *photos of your experience* (1 punktą), *doctor's permission* ir *a medical certificate* (6 punktą), *there are two ways* ir *you can choose between* arba *both are good* (2 punktą). Vadinasi, mokiniai geba suprasti ir surasti tą teksto dalį, kuri atitinka punkto mintį, jei vartojamas gana nesudėtingas žodynas.

Sunkiausias šios užduoties punktas (3 punktas, sunkumas – 47,75 proc.) tokių tiesioginių sąsajų tarp teksto ir punkto teiginio neturėjo, o norint jį teisingai atlikti reikėjo susieti frazes...*for up to three*, *Zorbaunauts...* ir *The number of people in the activity may vary*. Mokiniai, matyt, nesuprato žodžio *vary*, tačiau tokiu atveju jiems galėjo pagelbėti kita strategija: tereikėjo paieškoti nuorodų į dalyvių skaičių kituose tekstuose. Deja, daugelis nesėkmingai bandė spėlioti, kiek žmonių galėtų dalyvauti skirtingose veiklose, ir šiame punkte pateikė pačių įvairiausių atsakymų. Atliekant tokio tipo užduotis derėtų nepamiršti, jog atsakymų reikia ieškoti tik užduoties tekstuose, o ne mėginti remtis sveika nuovoka ar savo patirtimi.

Apibendrinant skaitymo testo rezultatus galima teigti, kad mokiniams lengviau sekasi atlikti detaliojo skaitymo gebėjimų reikalaujančias užduotis negu globaliojo skaitymo gebėjimų reikalaujančias užduotis.

3. Kalbos vartojimo testo rezultatų analizė

Kalbos vartojimo testo specifikacija

Kalbos vartojimo žinios ir gebėjimai tikrinami komunikaciniame kontekste, kuris pagal lingvistinę raišką atitinka Bendrosiose programose ir išsilavinimo standartuose numatytus bendrojo kurso receptinių ir produkinių gebėjimų pasiekimų reikalavimus, kurie orientuojami į Europos Tarybos nustatytą kalbos mokėjimo lygį „Slenkstis“ (B1).

Testo formatas ir trukmė

Kalbos vartojimo testas sudarytas iš dviejų kalbos vartojimo užduočių. Testui atlikti skiriama 10 minučių, tačiau praktiškai mokiniai savo nuožiūra gali nuspręsti, kiek laiko jie skiria kalbos vartojimo testui, nes visi egzamino testai susegti į vieną sąsiuvinį ir egzamino vykdytojai neturi galimybės kontroliuoti laiko.

Punktų skaičius. Taškų skaičius

Kalbos vartojimo teste iš viso yra 20 punktų.

1 užduotyje – 10 punktų, 20 taškų (punkto svoris – 2 taškai).

2 užduotyje – 10 punktų, 10 taškų.

Bendra surinktų taškų suma dalijama iš dviejų, todėl maksimalus surenkamų taškų skaičius yra 15.

Tikrinami gebėjimai

Kalbos vartojimo testu tikrinamos kalbos vartosenos žinios (lingvistinės kompetencijos: semantinė, gramatinė, ortografinė) ir gebėjimai jas taikyti. Tikrinami tokie pagrindiniai gebėjimai:

1 užduotis – siejant reikšmę ir formą taisyklingai vartoti veiksmažodžių kategorijas komunikaciniame kontekste;

2 užduotis – siejant reikšmę ir formą taisyklingai vartoti daiktavardžius, būdvardžius irrieveksmius komunikaciniame kontekste.

Kalbos vartosenos žinios ir gebėjimai jas taikyti tikrinami teksto lygmeniu, todėl šis testas taip pat iš dalies tikrina globaliojo ir detaliojo skaitymo gebėjimus: suprasti esminę informaciją, suprasti pagrindinę mintį.

Užduočių tipai

1 užduotis – atvirojo tipo: transformuoti žodį; įrašyti į sakinius reikiamą veiksmažodžio formą.

2 užduotis – atvirojo tipo: transformuoti žodį; įrašyti į sakinius reikiamą daiktavardžio, būdvardžio,rieveksmio formą.

Vertinimas

Vertinant kalbos vartojimo testo atsakymus buvo atsižvelgiama į rašybos klaidas.

Kalbos vartojimo testo rezultatų kokybinė analizė

Kalbos vartojimo testo rezultatų vidurkis yra 6,24 taško (iš 15 galimų). Kalbos vartojimo testo taškų pasiskirstymo kreivė (žr. Statistinės analizės 5 diagramą) rodo, kad dauguma mokinių turi

vidutinius ir patenkinamus testu tikrinamus kalbos vartojimo gebėjimus. Toliau pateikiama kokybinė atskirų kalbos vartojimo užduočių rezultatų analizė.

Pirmoji kalbos vartojimo testo užduotis

Ši užduotis mokiniams buvo vidutiniškai sunki (sunkumas – 33,68 proc.). Užduotimi buvo tikrinami gebėjimai pagal kontekstą ir situaciją parinkti ir sudaryti tinkamą veiksmažodžio formą.

Statistinė analizė rodo, kad mokiniai mažiausiai klydo įrašydami dažnai vartojamų veiksmažodžių paprastas laikų formas (*Past Simple, Present Simple, Present Continuous*). 1 punktą: *She wrote her first book*; 9 punktą: *Currently Rowling lives/is living in Scotland*. Tačiau patyrinėjus mokinių daromas klaidas paaiškėjo, kad mokiniai ne visuomet išigilina į platesnį veiksmažodžio kontekstą, ne visada stengiasi suvokti sakinio/teksto prasmę ir todėl nesugeba taisyklingai pavartoti net ir paprastų formų. Pavyzdžiui, 9 punkte dažnai vartotos formos *lived* arba *live* vietoje formų *lives/is living*.

Kur kas sunkiau mokiniams sekasi sudaryti ir vartoti sudėtingesnes veiksmažodžių formas (*Present Perfect, Present Perfect Continuous*) Beje, tokia tendencija buvo pastebėta analizuojant ir ankstesnių metų egzaminų rezultatus, pavyzdžiui, 2005 metų. Nors 2 punkte teisingai *Present Perfect* formą pavartojo net 45,50 proc. kandidatų (*Harry Potter is the first book she has ever published*), 4 punkte šį laiką vartoti sekėsi kur kas sunkiau (*Harry Potter's magic has touched a huge audience of all ages*, teisingai atliko 27,25 proc. kandidatų). Tikėtina, kad 2 punkte mokiniai atpažino tipišką šios laiko formos vartosenos kontekstą su prieveiksniu *ever*, tačiau 4 punkte jie nesugebėjo įvertinti platesnio konteksto bei nustatyti laiko ir, matyt, todėl klaidingai rašė tokias formas kaip *touch* arba *will touch*.

Panašiai būtų galima interpretuoti ir 6 bei 7 punktų statistiką (punktų sunkumas atitinkamai 38,25 ir 14,00 proc.). 6 punkte jungiamasis žodis *while* galėjo padėti teisingai parinkti būtojo eigos laiko formą (*while she was taking a long train journey*). Tačiau 7 punkto kontekste pavartota kitokia veiksmo laiko nuoroda jau suklaidino daugelį mokinių ir vietoje *during that time she was also planning other parts* jie rašė *will also plan, is also planning*.

Mokinių klaidų analizė rodo, kad daug sunkumų sukelia sąlygos raiška vartojant neveikiamosios rūšies veiksmažodį. Pavyzdžiui, atlikdami 10 punktą (jo sunkumas – 13,50 proc.: *even if my books are not published*) daugelis teisingai suprato, kad reikia vartoti neveikiamosios rūšies veiksmažodžio formą, tačiau retas sugebėjo ją taisyklingai sudaryti. Mokiniai rašė *don't be publish, will not be publishing* ar *been publish*, jie neatsižvelgė į sąlygos raiškos ypatumus.

Šios užduoties analizė rodo, kad mokiniai taisyklingai vartoja tuos veiksmažodžius, kurių prasmė jiems aiški. Taip pat matyti, kad mokiniai sieja tam tikrą veiksmažodžio laiko formą su kokia nors viena prasme. Todėl mokant veiksmažodžio vartosenos vertėtų skirti daugiau dėmesio ne tik formų sudarymui, bet ir įvairioms tam tikros formos reikšmėms.

Antroji kalbos vartojimo testo užduotis

Ši užduotis mokiniams buvo gana lengva (sunkumas – 47,73 proc.). Šia užduotimi buvo tikrinami gebėjimai sudaryti ir taisyklingai užrašyti daiktavardžius, būdvardžius ir prieveiksnius.

Palyginus su pirmąja kalbos vartojimo užduotimi, ši užduotis buvo lengvesnė, tačiau jei veiksmažodžių formas, tegul ir klaidingas, mokiniai įrašė į daugumą tarpų, tai šioje užduotyje palikta gerokai daugiau tuščių tarpų, t.y. dažnai mokiniai nė nebandė sudaryti jokio žodžio vedinio. Tikėtina, jog mokiniai nesiryžo transformuoti tų žodžių, kurie buvo vartojami sudėtingesniame kontekste arba kurių jie nesuprato. Pavyzdžiui, gana dažnai jokio atsakymo nepateikta 5 (*They provide a variety of services*) ir 10 (*the picturesque scenery is too fragile to take a massive flow of tourists*) punktuose. Pirmuoju atveju sunkumų galėjo sukelti žodis *provide*, o antruoju – *fragile, flow*.

Lengviausi užduoties punktai buvo tie, kuriuose reikėjo sudaryti gana dažnos vartosenos tarptautinius arba įprastos darybos žodžius (2 punktą: *natural* iš *nature*, 4 punktą: *comfortable* iš *comfort*, 6 punktą: *activity* iš *active*). Klaidos rodo, kad mokiniai dažnai teisingai suprasdavo sakinio kontekstą ir atspėdavo, kokios kalbos dalies žodį reikia sudaryti, tačiau klydo parinkdami afiksą. Pavyzdžiui, 3 punkte vietoj *architectural* dažnai įrašomos formos *architecturical, architecturistical* arba *architected*.

Statistinė analizė rodo, kad sunkiausi vediniai – tai sunkesnės darybos rečiau vartojami žodžiai, pavyzdžiui, *width* iš *wide, residential* iš *resident*. Kaip jau minėta, akivaizdu, jog mokiniai nežinojo to

žodžio, kurį reikėjo sudaryti, nes jie teisingai nustatydavo reikiamo žodžio gramatinius ypatumus, tačiau nežinojo, kokie afiksai vartotini vienu ar kitu atveju. Tokiu būdu vietoj *width* dažnai įrašyta netaisyklinga daiktavardinė forma *widess*, o vietoj *residential* – *residenting*, *residentitial*.

Apibendrinant kalbos vartojimo testo rezultatus galima teigti, kad mokiniams lengviau sekasi vartoti tas struktūras, kurių leksiniai vienetai jiems gerai žinomi. Sunkiau sekasi vartoti tas struktūras, kurių leksiniai vienetai sudėtingesni ar mažiau įprasti. Taip pat mokiniams dažnai sunkumų kelia teksto supratimas. Galbūt taip yra todėl, kad besimokydami gramatikos, mokiniai dažniau atlieka pratybas sakinio, o ne ilgesnio rišlaus teksto kontekste.

4. Rašymo testo rezultatų analizė

Rašymo testo specifikacija

Testo lygis

Rašymo gebėjimų tikrinimo užduotys atitinka Bendrosiose programose ir išsilavinimo standartuose numatytus bendrojo kurso rašytinio teksto supratimo pasiekimų reikalavimus, kurie orientuojami į Europos Tarybos nustatytą kalbos mokėjimo lygį „Slenkstis“ (B1).

Testo formatas ir užduočių tipai

Rašymo testą sudaro dvi rašytinio teksto kūrimo užduotys:

- 1 užduotis – užpildyti anketą atsakant į klausimus;
- 2 užduotis – parašyti asmeninį neoficialų laišką.

Kuriamų tekstų tipas ir ilgis

1 užduotis – informuojamojo/aiškinamojo tipo tekstas (atsakymai į klausimus), kurio apimtis – 60–80 žodžių.

2 užduotis – mišraus tipo tekstas su aprašymo, aiškinimo ir samprotavimo elementais, kurio apimtis – 80–100 žodžių.

Kuriamų tekstų temos

- 1 užduotis – asmeninis gyvenimas (ateities planai, būsimoji profesija).
- 2 užduotis – mokymas ir mokymasis (mokyklos šventės ir tradicijos).

Tikrinami gebėjimai

- Raštu reikšti šias komunikacines intencijas:
 - 1 užduotis – teikti informaciją, aiškinti;
 - 2 užduotis – apibūdinti, pasakoti, samprotauti.
- Tinkamai organizuoti tekstą.
- Tinkamai vartoti kalbą pagal sociolingvistinę situaciją (tikslą, kontekstą, adresatą)).
- Taisyklingai vartoti kalbą.

Laikas

Testui atlikti skiriamos 55 minutės, tačiau praktiškai mokiniai savo nuožiūra gali nuspręsti, kiek laiko jie skiria rašymo užduotims, nes egzamino vykdytojai neturi galimybės kontroliuoti atskiram testui atlikti skiriamo laiko.

Taškų skaičius

Maksimalus taškų skaičius – 25: 1 užduotis – 11 taškų, 2 užduotis – 14 taškų.

Vertinimo kriterijai

Rašymo užduotys buvo vertinamos pagal užsienio kalbos brandos egzamino programoje numatytus bendruosius kriterijus. Kriterijų svarba nustatyta atsižvelgiant į užduoties tipą ir užduotimi tikrinamus gebėjimus. Abiejų užduočių vertinimo skalės (anglų kalba) pateikiamos statistinėje analizėje.

1 lentelė. 1 užduoties (anketos) vertinimo kriterijai

<i>Kriterijus</i>	<i>Deskriptorius</i>	<i>Svarba (apytiksliai proc.)</i>	<i>Taškai</i>
Turinys	Komunikacinio tikslo pasiekimas Temos atitikimas Turinio išsamumas	40	5
Kalbos priemonių vartojimas: tinkamumas	Leksinių ir gramatinių formų ir struktūrų tinkamumas Registro tinkamumas	30	3
Kalbos priemonių vartojimas: taisyklingumas	Leksinių ir gramatinių formų ir struktūrų taisyklingumas Rašyba ir skyryba	30	3
Iš viso			11

2 lentelė. 2 užduoties (asmeninio laiško) vertinimo kriterijai

<i>Kriterijus</i>	<i>Deskriptorius</i>	<i>Svarba (apytiksliai proc.)</i>	<i>Taškai</i>
Turinys	Komunikacinio tikslo pasiekimas Temos atitikimas Minties rišlumas (koherencija) Argumentų, detalių, pavyzdžių tinkamumas Turinio išsamumas, apimtis	20	3
Teksto organizavimas	Loginis išdėstymas Teksto struktūra, skirstymas į dalis Teksto dalių (su)jungimas Teksto rišlumas (kohezija)	30	4
Kalbos priemonių vartojimas: įvairovė, sudėtingumas, tinkamumas	Leksinių ir gramatinių formų ir struktūrų įvairovė, sudėtingumas, tinkamumas Registro tinkamumas	20	3
Kalbos priemonių vartojimas: taisyklingumas	Leksinių ir gramatinių formų ir struktūrų taisyklingumas Rašyba ir skyryba	30	4
Iš viso			14

Rašymo testo rezultatų kokybinė analizė

Rašymo testo rezultatų vidurkis yra 13,95 taško (iš 25 galimų). Rašymo testo taškų pasiskirstymas pateikiamas Statistinės analizės 6 diagramoje. Pastaroji rodo, kad daugumos testą atlikusių mokinių produkavimo raštu gebėjimai yra patenkinami arba žemi. Toliau pateikiama abiejų rašymo užduočių statistinės analizės interpretacija pagal vertinimo kriterijus.

Pirmoji rašymo užduotis

Pirmoji rašymo užduotis tikrino produkavimo gebėjimus sakinio lygmeniu. Atsakydami į anketos klausimus mokiniai turėjo užrašyti savo atsakymus pilnais sakiniais. Toliau pateikiami ir aptariami trys mokinių parašytų tekstų pavyzdžiai pagal atskirus vertinimo kriterijus. Mokinių tekstų kalba netaisyta.

A mokinio tekstas

No	Question	Please write your answers in full sentences
0	What is your home country?	<i>My home country is Lithuania.</i>
1	What country would you like to study in?	<i>I would like study in Kaunas.</i>
2	Why have you chosen this country? Give two reasons.	<i>I chose Kaunas, because there live my brother and I can live with him in your house.</i>
3	What profession would you like to get?	<i>I want to get mathematic teacher profession.</i>
4	Why have you chosen this profession? Give two reasons.	<i>I want to get this profession, because I very like mathematic and I understand it, when my classroom don't understand I help them.</i>
5	What foreign language(s) can you speak?	<i>I can speak english and russian language.</i>
6	What other skills do you have?	<i>Ohter skills I have mathematic, lithuania language, history, art, proffesion subjects, informatic, biology.</i>

B mokinio tekstas

No	Question	Please write your answers in full sentences
0	What is your home country?	<i>My home country is Lithuania.</i>
1	What country would you like to study in?	<i>My country were I like study is Lithuania.</i>
2	Why have you chosen this country? Give two reasons.	<i>I'm chosen this contry, that I live in and it's comfortable studying country.</i>
3	What profession would you like to get?	<i>My like profession is policeman.</i>
4	Why have you chosen this profession? Give two reasons.	<i>I'm chosen this profesion that I like it. Its good job, very interesting.</i>
5	What foreign language(s) can you speak?	<i>I can speak English and Lithuan.</i>
6	What other skills do you have?	<i>I'm very very like sports, bodybuilding and powerlifting.</i>

C mokinio tekstas

No	Question	Please write your answers in full sentences
0	What is your home country?	<i>My home country is Lithuania.</i>
1	What country would you like to study in?	<i>In Lithuanina, in Kaunas.</i>
2	Why have you chosen this country? Give two reasons.	<i>I don't know.</i>
3	What profession would you like to get?	<i>fishing</i>
4	Why have you chosen this profession? Give two reasons.	<i>I like this profession.</i>
5	What foreign language(s) can you speak?	<i>Russian and Deutch</i>
6	What other skills do you have?	<i>I don't have.</i>

Turinys

Vertinant mokinių parašyto teksto (atsakymų į klausimus) turinį buvo atsižvelgiama į tai, ar mokiniai atsakė į visus anketos klausimus ir ar pasiekė užduoties komunikacinį tikslą. Atrodytų, jog sukurti reikiamo turinio sakinius atsakant į pateiktus klausimus nėra sunku, tačiau tik 18,25 proc. mokinių darbai įvertinti maksimalia taškų suma pagal šį parametą. Dauguma mokinių (56,50 proc.) atsakė ne į visus užduoties klausimus ir tik iš dalies pasiekė komunikacinį tikslą. 19,75 proc. mokinių pateikė mažiau

nei pusę reikiamų atsakymų ir/arba parašė papildomo nereikalingo teksto, todėl beveik nepasiekė komunikacinio tikslo. 5,50 proc. kandidatų darbų anketos turinys buvo įvertintas 0 taškų, nes jis neatitiko klausimų turinio.

Mokinių darbų analizė rodo, kad mokiniai ne visuomet teisingai suprato anketoje pateiktus klausimus ir todėl nesugebėjo pateikti teisingų atsakymų. Pavyzdžiui, A mokinys nesuprato, ką reiškia 1 klausimo žodis *country* ir vietoje šalies nurodė miestą. Reikia pastebėti, jog šalį su miestu painiojo gana nemaža dalis kandidatų, nors atidžiai perskaitę anketoje pateiktą pavyzdį (0), kuriame buvo pavartotas šis žodis, jie galėjo nesunkiai išpėti teisingą šio žodžio reikšmę.

Daug mokinių, matyt, nesuprato, ką reiškia anketos 2 ir 4 klausimo nuoroda *Give two reasons*, ir todėl pateikė turinio atžvilgiu nepilnus atsakymus (žr. C mokinio tekstą). Mokinių darbų analizė parodė, jog nepilnus atsakymus į 2 ir 4 klausimus kur kas dažniau pateikė silpnesni kandidatai.

Daugumos (56,50 proc.) mokinių tekstų turinys buvo vertinamas 3–4 taškais (iš 5). Kokybinė tekstų analizė parodė, jog toks įvertinimas dažniausiai skirtas už turinį tų tekstų, kuriuose mokiniai nesugebėjo aiškiai atskirti ir pateikti dviejų priešasčių (2 ir 4 klausimai). Vadinas, daugiau kaip pusė mokinių turinio požiūriu sunkiausiai sekėsi išreikšti savo mintis atsakant ne į faktinius klausimus („kioje šalyje“, „kokią profesiją“, „kokiomis kalbomis“), o į aiškinamojo pobūdžio klausimus („kodėl“).

Kalbos priemonių vartojimas: tinkamumas

Vertinant darbus pagal šį kriterijų, daugiausia dėmesio buvo skiriama anketoje įrašyto teksto registru (stiliui, tonui, mandagumui), nes anketos adresatas yra oficiali institucija ir/ar jos darbuotojas, t. y. nepažįstamas asmuo. Užduoties sociolingvistinis kontekstas reikalauja vartoti neutralų ar kiek formalesnį registrą.

Statistinė analizė rodo, jog maksimalų įvertinimą už kalbos priemonių tinkamumą gavo 18,50 proc. kandidatų. Tokiuose darbuose mintys reiškiamos glaustu dalykiniu stiliumi, vengiant pernelyg stiprų emocinį atspalvį turinčių žodžių. Pavyzdžiui, 1 klausimui tinkamas atsakymas būtų *I would like to study in England*, o ne *I want...* arba *I would love...* Deja, darbų analizė rodo, jog mokiniams dar gana sunkiai sekasi išlaikyti deramą kalbos stilių ir vartoti tinkamo registro žodžius. Bene dažniausiai pasitaikantis atvejis, kuris, nors ir nėra labai didelė klaida, bet vis dėlto rodo negebėjimą mandagiai vartoti kalbą, yra atsakymai į 1 ir 3 klausimus vartojant veiksmažodį *want*. Jei klausimo formuluotėje pavartotas išsireiškimas *would you like*, tokį pat toną derėtų išlaikyti ir atsakant. Tipiškas tokio stilistinio nenuoseklumo pavyzdys – pirmasis tekstas.

Kalbos tonui įtakos turi ir sintaksė. C mokinio tekstas iliustruoja atvejį, kai mokinys neatsižvelgė į užduoties reikalavimą atsakyti į klausimus pilnais rišliais sakiniais ir įrašė tik pavienius žodžius. Taip užpildyta anketa, žinoma, yra nepilna turinio atžvilgiu ir, be to, parašyta šnekamosios kalbos frazėmis. Kalbos netinkamumą patvirtina ir vokiečių kalba įrašytas žodis (*Deutsch*) bei pernelyg sutrumpėjęs atsakymas į 6 klausimą (*I don't have*), kuris būtų buvęs mandagesnis, jei autorius būtų parašęs *I don't have any other skills*.

Apibendrinant vertėtų atkreipti dėmesį į statistinėje analizėje pateiktą turinio ir kalbos priemonių tinkamumo vertinimų statistiką. Ji rodo, jog mokinių darbų procentinis pasiskirstymas vertinant pagal šiuos du kriterijus beveik sutampa. Mokiniai, kurie geriau gebėjo atsakyti į turinio klausimus, vartojo tinkamo registro kalbą, laikėsi mandagumo taisyklių. Tai taip pat rodo, kad tinkamai išdėstytas turinys daugelio vertintojų siejamas su tinkamu kalbos tonu.

Kalbos priemonių vartojimas: taisyklingumas

Kalbos taisyklingumo kriterijus rodo, kaip mokiniai geba praktiškai taikyti turimas kalbos vartosenos žinias. Deja, daugiau kaip pusė darbų šioje užduotyje įvertinti 1 ar 0 taškų iš 3 galimų, o tai reiškia, jog per 50 proc. mokinių nesugeba taisyklingai vartoti leksinių ir gramatinių formų bei struktūrų ir daro nemažai rašybos bei skyrybos klaidų.

Darbų analizė rodo, jog mokiniai, tikriausiai siekdami išvengti klaidų, dažnai stengėsi panaudoti klausimuose vartojamą leksiką. Tipiškas tokios strategijos pavyzdys – B mokinio tekstas. Štai, pavyzdžiui, atsakydamas į 3 klausimą, mokinys pasistengė savo atsakyme pavartoti keletą žodžių iš klausimo: *profession, like*, tačiau jis akivaizdžiai klydo savo sakinyje vartodamas *like*.

Kitas dalykas, kuris stebina analizuojant šią strategiją, yra mokinių negebėjimas teisingai perrašyti klausime ar kitur užduotyje pavartotų žodžių. Pateiktuose tekstuose yra įvairių netaisyklingų žodžių *profession, country, other, Lithuania* rašybos variantų, nors visi šie žodžiai buvo vartoti užduoties tekste.

Analizė rodo, jog nemažai daliai mokinių gana sunkiai sekasi valdyti sakinio struktūrą, ypač kai norima vartoti šalutinius sakinius (B mokinio tekstas: *I'm chosen this profesion that I like it.*). Problemų kyla ir dėl žodžių tvarkos, kai bandoma versti iš gimtosios kalbos (C mokinio tekstas: *I'm very very like sports*).

Prie kalbos priemonių taisyklingumo klaidų reikėtų priskirti ir mažąją raide rašomus šalių pavadinimus. Tokios klaidos ypač stebina, nes jas sunku paaiškinti – ši vietovardžių rašymo taisyklė yra visuotinė ir vienoda daugumoje kalbų. Deja, darbų analizė rodo, jog daug mokinių šalių pavadinimus rašė mažosiomis raidėmis. Kita dažna rašybos klaida – kalbų pavadinimų rašymas mažąją raide. Analizė parodė, jog mokiniai nemoka taisyklingai pavadinti kalbų: kalbų pavadinimai dažnai buvo rašomi mažąją raide, be žymimojo artikelio, netaisyklingai taikant žodžių darybos taisykles.

Daug problemų mokiniams sukelia struktūriniai/formalieji sakinio vienetai. Painiojami savybiniai įvardžiai *my* ir *me*, *I* ir *my*; netaisyklingai rašomos pagalbinių veiksmažodžių formos (santrumpa *don't* dažniausiai rašoma kaip vienas žodis arba be apostrofo); artikeliai beveik nevartojami arba vartojami netaisyklingai net ir itin įprastais atvejais (*the English language*).

Apibendrinant 1 rašymo užduoties rezultatus galima teigti, kad kandidatams geriau sekėsi atsakyti į tuos klausimus, kuriuose reikia pateikti faktinę informaciją, tačiau sunkiau sekėsi atsakyti į klausimus, kuriuose reikia paaiškinti priežastį, motyvą ar išreikšti savo nuomonę.

Antroji rašymo užduotis

Antroji rašymo užduotis tikrino rišlaus rašytinio teksto produkavimo gebėjimus. Mokiniai turėjo parašyti laišką susirašinėjimo draugei į užsienį ir aprašyti Mokytojo dienos šventę savo mokykloje.

Toliau pateikiami ir aptariami mokinių parašytų laiškų pavyzdžiai pagal atskirus vertinimo kriterijus. Mokinių tekstų kalba netaisyta.

D mokinio tekstas

Dear Suraya,

Hi, its me again. Im fine. School season is near end, so now Im planing to go to Pakistan. I think this summer we will meet each other. Now I will tell you about „Teachers Day“. That day students give flowers for their teachers and thank for lessons. Later students of upper classes take teachers places and teach lower class students or play games with them. Its a nice tradition in our school. The students can feel what their teachers felt all these years. This day is not very important to me, because I have better things to do, like go out with my friends. In your next letter please write me about your school and holidays. (117 words)

Best wishes,
Name

E mokinio tekstas

Dear Suraya,

Hi!

Thank you very much for the School Calendar that you send me. Your school looks very beautiful! I have noticed that you have a holiday with an interesting name - "Teacher's Day".

Firstly, it is a beautiful holiday of this day. We teaching child and funing them. Or teacher's celabrayting this day.

Secondary, this day are very important in my life. Because I can will be teache and teaching children. It is unforgettable feeld.

I am looking forward to hearing from you.

Best wishes (84 words)

Best wishes,

Name

F mokinio tekstas

Dear Suraya,

I am Darius. I have reserved your letter. I am very happy to hear you. In Lithuania Teacher's Day is in September 5. It is very big celebration. In this day teachers are very happy. They get a lot of flowers and presents. The teachers have a tour. On last year they have been on Rumšiškės. The teacher get a cake.

On this day I am very happy because teachers don't write bad marks. On this day in school are four lessons. The schoolchildren should buy flowers. I often buy red rose. It is beautiful flowers. I graduate my teacher.

Thank you very much for the school calendar that you sent me. I want to know what are you doing in holiday. (122 words)

Best wishes,

Name

Turinys

Statistinė analizė rodo, kad didžiausios darbų dalies (36,50 proc.) turinys įvertintas 1 tašku, t. y. jis atskleistas nepilnai, pateikta mažai minčių, beveik nėra detalių ar pavyzdžių, parašyta teiginių, kurie neatitinka temos. 15,25 proc. mokinių už laiško turinį gavo 2 taškus, t. y. jų laiškų turinys buvo įvertintas vidutiniškai. Vienodas skaičius darbų (po 29,50 proc.) už turinį buvo įvertinta trimis taškais ir nuliu.

Užduotis reikalavo paaiškinti, kokia šventė yra Mokytojo diena, kaip ji švenčiama, bei išreikšti savo nuomonę apie šią šventę. Visų šioje analizėje pateiktų tekstų autoriai realizavo visas reikiamas komunikacines intencijas, nors ir nevienodai sėkmingai. D mokinio tekstas iliustruoja dažnai stipresnių mokinių taikomą strategiją parašyti tai, ką jie gerai moka, nors tas tekstas ir nėra tiesiogiai susijęs su užduoties tema. D mokinytis pamini savo atostogų planus, kituose darbuose neretai komentuojamas iš draugės gautas laiškas ar jos atsiųstas kalendorius. Pavyzdžiui, laiškai pradedami tokiomis žangomis:

Thanks for telling about your school. It was interesting to read. I looked at calendar and pictures. I noticed that our schools are a bit different. We have different traditions.

Thank you very much for letter. About your school I can see that it is very beautiful, very nice. In my school are very many flowers, pictures, fotos.

Šios laiškų ištraukos rodo, jog mokiniai žino, kad laiško žanginėje dalyje reikia padėkoti už gautąjį laišką, tačiau prirašydami nereikalingo, su užduotimi nesusijusio teksto jie susilpnina pagrindinių komunikacinių intencijų raišką.

Nemaža dalis mokinių nesugebėjo teisingai suprasti užduoties reikalavimų ir savo laiškuose realizavo tik dalį komunikacinių intencijų. Dažniausiai turinio raiška yra nepilna dėl to, kad autoriai neišreiškia savo požiūrio į šventę. Matyt, daugelis neatidžiai perskaitė užduoties formuluotę ar tiesiog nesugebėjo iš jos suprasti, jog reikia išreikšti savo požiūrį.

Panašiai kaip ir pirmojoje rašymo užduotyje, kurdami savo tekstą mokiniai gana dažnai perrašinėjo užduoties formuluotės frazes. Tipiškas tokios strategijos taikymo pavyzdys – E mokinio tekstas. Jame daug nereikalingo teksto ir pateikiama vos viena kita detalė, iliustruojanti autoriaus teiginius.

Kaip jau minėta, beveik trečdalis darbų už turinį įvertinti 0 taškų. Dažniausiai tai laiškai, mokinių rašyti, matyt, iš atminties ir menkai tesusiję su užduoties reikalavimais. Tokiuose laiškuose kartais minimos mokyklos, reiškiamos mintys apie ateities planus. Tai rodo, jog mokiniai suprato, kad užduotis reikalauja parašyti laišką, kuriame būtų pasakojama apie mokyklą, tačiau jie nesugebėjo suprasti, kokio turinio tekstą reikia sukurti.

Teksto organizavimas

Statistinė analizė rodo, kad dauguma laiškų (apie 60 proc.) už teksto organizavimą įvertinti 3 arba 2 taškais, 19,25 proc. laiškų įvertinti 0 taškų ir tik 8 proc. darbų už organizavimą įvertinti didžiausiu taškų skaičiumi, t. y. 4 taškais.

Atlikus darbų kokybinę analizę, išskirtos kelios tendencijos. Visų pirma galima konstatuoti, kad dauguma mokinių žino ir sugeba produkuoti laiškus, komponuodami juos iš atskirų loginių dalių, t. y. įžangos, pagrindinės dalies ir pabaigos. Pavyzdžiui, D mokinio ir E mokinio tekstuose iš pradžių dėkojama už laišką, minimi vienas ar kitas bendro pobūdžio dalykai, po to aprašoma šventė, o pabaigoje – bent vienu sakiniu išreiškiama baigiamoji mintis. Šia prasme nelabai sėkmingai mintys dėstomos F mokinio tekste, kuriame padėka už atsiųstą kalendorių nukelta į laiško pabaigą, o laiškas pažįstamam asmeniui gana nelogiškai pradedamas nuo prisistatymo.

Kita vertus, analizė parodė, kad mokiniai gana menkai išmano formaliuosius teksto struktūros dalykus – teksto dalijimą į pastraipas, išdėstymą lape. D mokinio tekstas iliustruoja visišką pastraipų ribų nepaisymą.

Kitą kraštutinumą iliustruoja E mokinio tekstas, kurio autorius stengėsi pavartoti jungiamuosius žodžius *Firstly* bei *Secondary* labai trumpame tekste, kuriame jie nebūtinai.

Kalbos priemonių vartojimas: įvairovė, sudėtingumas, tinkamumas

Statistinė analizė rodo, jog beveik pusė darbų pagal šį kriterijų įvertinti 2 taškais, penktadalis darbų (20 proc.) įvertinti 0 taškų, o aukščiausias vertinimas (3 taškai) skirtas 8,50 proc. darbų. Tai reiškia, jog didesnė dalių mokinių vartojo gana įvairų žodyną, kuris atitiko kuriamo teksto registro arba mandagumo reikalavimus.

Analizuojant žodyno įvairovę pastebėta, jog mokiniai gana neblogai moka ir geba produkuoti sustabarėjusias ir dažnai vartojamas laišku frazes, pavyzdžiui: *thank you very much for your letter, how are you?, write me back soon, I am looking forward to hearing from you, drop me a line*. Tuo tarpu originalių minčių raiškai kai kurie bandė pritaikyti tą leksiką, kuri vartojama užduoties formuluojuje, arba vartojo didžiausio dažnumo anglų kalbos leksiką. Todėl aprašinėdami Mokytojo dienos šventę mokiniai dažniausiai vartojo būdvardžius *beautiful, interesting, important, nice, happy*, daiktavardžius *holiday, teachers, children, day, lessons*, veiksmažodžius *teach, have, do, like*.

Asmeninio laiško registras gali būti neutralus ar net neformalus ir draugiškas, todėl registru klaidos radosi tuomet, kai mokiniai nukrypdavo į pernelyg formalų rašymo stilių, kaip, pavyzdžiui, E mokinio tekste. Dėl neatidumo ar tiesiog kompetencijos stokos, mokiniai gana dažnai nepaisė švarraščio lape atspausdinto kreipinio (*Dear Suraya*) ir savo laišku tekstą pradėdavo nuo papildomo pasisveikinimo (*Hi!*), nors tai nėra būdinga anglų kalbai.

Kalbos priemonių vartojimas: taisyklingumas

Pagal statistinės analizės rezultatus daugumos (40,50 proc.) laišku kalbos taisyklingumas įvertintas 0 taškų ir tik 0,50 proc. darbų – maksimalia taškų suma, t. y. 4 taškais. 3 taškais įvertintas 7,25 proc. laišku kalbos taisyklingumas. Iš karto galima pasakyti, jog taisyklinga ir suprantama anglų kalba parašytų darbų dalis tikrai maža. Daugiau kaip pusė kandidatų daro klaidų produkuodami net ir paprastus sakinius. Gramatinių klaidų gausa dažnai kliudo suprasti autorių reiškiamas mintis.

Aptariant produkuojamos kalbos taisyklingumą sunku įvardyti, kurie gramatinės kompetencijos aspektai taikomi sėkmingiausiai, nes tokių išties nedaug. Kaip jau minėta, taisyklingai užrašomos sustabarėjusios frazės, tačiau bandymai komponuoti savo originalų tekstą rodo, jog nemaža dalis mokinių nesugeba valdyti paprasto vientisinio sakinio struktūros. Itin iliustratyvus šiuo požiūriu yra E mokinio tekstas, kuriame kiek taisyklingiau parašytos tik tos dalys, kurias autorius perkėlė iš užduoties, bet visi savarankiškai užrašyti sakiniai yra klaidingi dėl netaisyklingos žodžių tvarkos, veiksnio ir tarinio derinimo, rašybos ir kitų dalykų.

Akivaizdu, jog leksinius vienetus mokiniai vartoja šiek tiek geriau nei struktūrinius (formalius) vienetus. Iš leksinių žodžių šioje užduotyje sunkumų kėlė (buvo painiojami) tik žodžiai *teach* ir *learn, celebrate* ir *greet*. Tuo tarpu struktūriniai (formalieji) vienetai, ypač pagalbiniai veiksmažodžiai, prielinksniai ir artikeliai labai dažnai buvo vartojami netaisyklingai.

Darbų pervertinimas parodė, jog laišku kalbos taisyklingumas dažnai gali būti vertinamas nulių taškų vien dėl rašybos ir skyrybos klaidų skaičiaus ir masto. Deja, vertindami darbus vertintojai klaidų nežymi, todėl kartais sunku suprasti, koku pagrindu skiriami taškai pagal skirtingus vertinimo kriterijus.

Apibendrinant antrosios rašymo užduoties rezultatus, galima daryti išvadą, jog didžioji dalis mokinių turi tik patenkinamus arba žemus rašymo gebėjimus.

5. Bendrosios išvados ir rekomendacijos

Anglų kalbos mokykliniu brandos egzaminu buvo tikrinami anglų kalbos klausymo, skaitymo, kalbos vartojimo ir rašymo gebėjimai, kurių lygis atitinka Bendrosiose programose ir išsilavinimo standartuose numatytą anglų kalbos bendrojo kurso pasiekimų lygį ir yra orientuotas į Europos Tarybos kalbų mokėjimo lygį B1.

Egzamino rezultatų analizė rodo, kad daugumos egzaminą laikusių mokinių anglų kalbos gebėjimai yra vidutinio ar patenkinamo lygio. Receptiniai gebėjimai (klausymas ir skaitymas) yra kiek geresni nei produkavimo gebėjimai (rašymas) ar kalbos vartojimo žinios ir gebėjimai.

Kokybinė klausymo ir skaitymo testo rezultatų analizė rodo, kad daugumos mokinių klausymo ir skaitymo pasiekimai yra vidutinio ar patenkinamo lygio. Pastebėta, kad daugumos mokinių globaliojo klausymo gebėjimai yra geresni nei selektyviojo ar detaliojo klausymo gebėjimai. O skaitymo testo analizė rodo priešingą tendenciją – globaliojo skaitymo gebėjimai menkesni nei detaliojo. Galbūt taip yra dėl to, kad mokiniai turi daugiau galimybių savarankiškai ugdytis anglų kalbos klausymo gebėjimus klausydami radijo, žiūrėdami televizijos laidas ar filmus (tokia veikla ypač skatina globaliojo supratimo gebėjimus), o motyvacija savarankiškai skaityti autentiškus tekstus, matyt, yra menkesnė. Rekomenduotina ugdymo procese daugiau dėmesio skirti globaliojo skaitymo strategijoms, skatinti mokinius savarankiškai skaityti grožinę, pažintinę, informacinę literatūrą.

Pastebėta, kad mokiniams dažnai nesuprantami tarptautiniai žodžiai, kurių forma įvairiose kalbose identiška ar labai artima (pvz., *interview*, *massive*). Tokius žodžius paprastai supranta A1 ir A2 kalbos vartojimo lygį pasiekę mokiniai, o šis brandos egzaminas orientuotas į B1 lygį. Būtų įdomu patyrinti, ar tai susiję su bendroju raštingumu ar su supratimo strategijų taikymu. Rekomenduotina atkreipti mokinių dėmesį į tarptautinius žodžius, mokyti juos atpažinti, nustatyti reikšmę pagal kontekstą.

Mokinių leksinės bei semantinės kompetencijos ribotumą rodo ir kalbos vartojimo testo rezultatai. Mokiniams lengviau sekasi vartoti tik tas struktūras, kurių leksiniai vienetai mokiniams gerai žinomi, o tos struktūros, kurių leksiniai vienetai sudėtingesni ar mažiau įprasti, dažnai būna neįveikiamos. Taip pat mokiniams kalbos vartojimo sunkumų sukelia teksto, kuriame turi būti pavartotos gramatinės struktūros, supratimas. Galbūt taip yra todėl, kad mokydamiesi gramatikos mokiniai dažniau atlieka pratybas sakinio, o ne teksto kontekste. Rekomenduotina mokant gramatikos neapsiriboti atskirų sakinių formos ir prasmės analize, nes sakinyje dažnai nesuteikia pakankamai informacijos apie situacinį kontekstą ir jame reiškiamą prasmę. Patartina gramatinės formas ir jų prasmes analizuoti teksto kontekste.

Rašymo testo rezultatai rodo, kad dauguma egzaminą laikusių mokinių turi patenkinamus arba žemus rašymo gebėjimus. Mokiniams kiek geriau sekasi produkuoti atskirus sakinius (atsakant į klausimus) nei rišlų tekstą. Tačiau daugelis mokinių tegeba vienu sakiniu atsakyti tik į faktinio pobūdžio klausimus (kur, ką ir pan.), o aiškinamojo pobūdžio klausimai (kodėl) įveikiami sunkiau. Kuriant rišlų tekstą ypač išryškėja kalbos priemonių vartojimo problemos: mokinių daromos klaidos dažnai trukdo suprasti jų reiškiamas mintis. Rekomenduojama integruotai mokyti kalbos vartojimo ir rašymo. Atvirosios rašymo užduotys leistų geriau identifikuoti mokinių kalbos vartojimo spragas ir atitinkamai koreguoti mokymo planą, atsižvelgiant į specifinius grupės ar individualius mokinių poreikius.

Literatūra

1. *Brandos egzaminų programa. Užsienio kalba. Anglų, prancūzų, rusų, vokiečių*. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Nacionalinis egzaminų centras. 2005.
2. Council of Europe. 2001. *Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment*. Cambridge: CUP.
3. *Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. XI–XII klasei*. Vilnius, 2002.

4. *Mokyklinių brandos egzaminų rezultatai. Statistinė analizė. Kokybinė analizė. 2005.*
Anglų kalba. NEC.